

ТОВАРОЗНАВСТВО ТА ЕКСПЕРТИЗА НЕПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ

УДК 620.22:677

Галик І. С.,
к.т.н., проф. кафедри товарознавства непродовольчих товарів, Львівська комерційна академія, м. Львів

Семак Б. Д.,
д.т.н., проф. кафедри товарознавства непродовольчих товарів, Львівська комерційна академія, м. Львів

РОЛЬ СТАНДАРТИЗАЦІЇ У РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО ТОВАРОЗНАВСТВА

Анотація. В статті розглянуто роль стандартизації у формуванні та оцінюванні оптимальності структури асортименту, властивостей, рівня якості та безпечності різних за призначенням і способами виробництва груп і видів непродовольчих товарів. Обґрунтовано основні чинники, які визначають потребу вдосконалення і переорієнтації напрямів розвитку вітчизняної системи стандартизації в сфері промислового виробництва. Особлива увага приділена вивченню впливу імплементації європейських і міжнародних стандартів на розвиток вітчизняної стандартизації текстильних матеріалів і виробів. Сформульовано основні напрямки вдосконалення методики викладання та вивчення товарознавства непродовольчих товарів як навчальної дисципліни. Конкретизовано сучасні підходи і напрямки наукових досліджень проблем товарознавства непродовольчих товарів.

Ключові слова: товарознавство, непродовольчі товари, промислове виробництво, ринок, потреби споживачів, стандартизація.

Galyk I. S.,
Ph.D, Professor, Professor of the Department of Commodity Research of Non-food Products, Lviv Academy of Commerce, Lviv

Semak B. D.,
Doctor of Engineering, Professor, Professor of the Department of Commodity Research of Non-food Products, Lviv Academy of Commerce, Lviv

THE ROLE OF STANDARDIZATION IN THE DOMESTIC COMMODITY SCIENCE DEVELOPMENT

Abstract. The article discusses the role of standardization in shaping and estimating the optimal structure of the assortment, properties, quality level and safety of various groups and types of non-food products for various purposes and methods of production. The main factors that determine the need for improvement and reorientation of the directions of domestic standardization system development in the field of textiles production have been proved. Special attention is paid to the impact of implementation of European and international standards for the development of textile materials and products domestic standardization. The basic directions of teaching methods improvement and studying of commodity research of non-food products as an academic discipline have been formulated. Modern approaches and scientific researches directions of commodity science of non-food products have been specified.

Keywords: commodity science, non-food products, industrial production, market, consumer needs, standardisation.

Постановка проблеми. Необхідність подальшого вдосконалення та переорієнтації напрямів розвитку товарознавства непродовольчих товарів, як і товарознавства харчових продуктів, обумовлена низкою причин. Назвемо основні з них:

– кардинальні зміни в асортиментній структурі вітчизняного ринку, пов'язані з постійним насиченням вітчизняного ринку різними за призначенням групами та видами імпортованих непродовольчих товарів; суттєві зміни в сировинному балансі та технологіях виробництва, які відбуваються останніми роками в різних галузях промисловості України;

– значні зміни в структурі асортименту, властивостях, рівні якості та екологічної безпечності товарів, обумовлені зміною структури потреб споживачів різних за призначенням видів товарів;

– імплементація вимог європейських і міжнародних стандартів у сферу вітчизняного виробництва та торгівлі й відмова від застарілих стандартів колишнього СРСР до вітчизняної продукції;

– потреба у максимальному приближенні вітчизняного товарознавства непродовольчих товарів як навчальної, так і наукової дисципліни до сучасних потреб споживачів і ринку цих товарів.

Розкриття ролі стандартизації в обґрунтуванні основних напрямів розвитку сучасного вітчизняного товарознавства непродовольчих товарів, на нашу думку, вимагає попереднього вирішення наступних завдань, а саме:

– виявлення, всестороннє вивчення та узагальнення основних змін, які відбулися у системі вітчизняної стандартизації в сфері виробництва товарів за останні 10-20 років;

– обґрунтування доцільності імплементації у сфері вітчизняного виробництва і торгівлі європейських і міжнародних стандартів замість застарілих стандартів колишнього СРСР;

– вивчення та узагальнення позитивного зарубіжного досвіду в сфері стандартизації вимог щодо формування асортименту, властивостей, рівня якості та безпечності товарів та методів їх оцінювання.

Розглядаючи роль стандартизації у формуванні та оцінюванні оптимальності структури асортименту, властивостей, рівня якості та безпечності різних за призначенням і способами виробництва груп і видів непродовольчих товарів, першочергову увагу, на наш погляд, слід приділити вирішенню наступних вузлових питань:

– вивченню та узагальненню інформації про реальний стан сировинних ресурсів, сучасні технології виробництва, асортимент, властивості, рівень якості та безпечності, потреби в імпорті та інших даних;

– визначенню тих вузлових питань, які підтверджують роль стандартизації в обґрунтуванні вимог до якості сировини, технологій виробництва, класифікації структури та властивостей асортименту, формування та оцінювання рівня якості та безпечності основних груп непродовольчих товарів і, відповідно, висвітлення названих блоків питань у

навчальних виданнях із товарознавства непродовольчих товарів;

– обґрунтуванню норм, критеріїв, методів оцінювання якості та безпечності нових і найбільш перспективних видів товарів, які гарантують їх довговічність, надійність в умовах експлуатації, безпечність, встановлені терміни експлуатації, ергономічність, ремонтпридатність та ін.;

– обґрунтуванню доцільності нормування у відповідних стандартах для оцінювання та контролю якості товарів комплексних показників їх якості та інтегральних показників конкурентоспроможності замість уже застарілої процедури визначення сортності багатьох видів товарів, яка практично мало цікавить споживачів і вже довго не використовується у зарубіжній практиці;

– сприянню постійному зростанню обсягів виробництва та розширенню асортименту непродовольчих товарів експортного призначення, асортимент, якість та безпечність яких орієнтовані на вимоги європейських і міжнародних стандартів;

– обґрунтуванню оптимальних умов зберігання, а також умов та термінів експлуатації товарів;

– обґрунтуванню вибору товаросупровідної інформації для різних за призначенням і способами виробництва груп непродовольчих товарів.

Вся складність вирішення даної проблеми полягає у тому, що наявна нині інформація про непродовольчі товари, яка міститься в навчальних підручниках, посібниках, практикумах із товарознавства непродовольчих товарів, а також в інших чинних нормативно-правових актах (стандартах, інструкціях, рекомендаціях, рекламних проспектах та ін.), базується в основному на застарілих положеннях стандартів колишнього СРСР, розроблених ще до 1992 року, більшість із яких є практично непридатними до гармонізації з вимогами відповідних європейських і міжнародних стандартів до асортименту, властивостей, рівня якості й безпечності та методів їх визначення для різних за призначенням і способами виробництва груп непродовольчих товарів.

З іншого боку, як свідчить аналіз вимог до рівня якості продукції, наведених у вітчизняних, європейських і міжнародних стандартах, то ці вимоги, а тим більше підходи, критерії та методи оцінки рівня якості в названих стандартах ще суттєво відрізняються. Більше того, існують суттєві розбіжності навіть у тлумаченні окремих термінів із цієї проблематики.

Як відомо, у вимогах міжнародних стандартів, як і в міжнародних технічних регламентах, регламентуються тільки вимоги до найбільш важливих (ключових) показників якості продукції.

У вітчизняних нормативних документах, навпаки, наводиться детальна характеристика всіх вимог до товарів і методів їх оцінювання. Цілком зрозуміло, що названі розбіжності у вимогах вітчизняних, європейських і міжнародних стандартів не тільки негативно впливають на організацію торгівлі товарами (особливо експортно-імпортного призначення), але й створюють певні труднощі при викорис-

танні названих систем стандартизації при оцінці оптимальності структури асортименту та оцінці рівня якості й безпечності товарів при написанні відповідних підручників і навчальних посібників із різних розділів товарознавства непродовольчих товарів.

З метою найбільш раціонального використання основних положень вітчизняної й зарубіжної стандартизації щодо формування та оцінювання оптимальності структури асортименту та оцінювання якості та безпечності товарів при написанні підручників нового покоління з різних курсів товарознавства непродовольчих товарів вважаємо доцільним:

– уніфікувати вимоги до асортименту, якості й безпечності товарів у вітчизняних, європейських і міжнародних стандартах;

– вилучати зі сфери виробництва, торгівлі й навчальної товарознавчої літератури застарілі положення стандартів колишнього СРСР.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як відомо, суттєві зміни у структурі асортименту різних за призначенням і способами виробництва груп непродовольчих товарів на вітчизняному та зарубіжних ринках, постійне зростання вимог до рівня їх якості та безпечності, які відбуваються в останні роки на цих ринках, вимагають подальшого вдосконалення та переорієнтації вітчизняної системи стандартизації у галузі виробництва товарів. Тому невідповідно останнім часом у періодичних і монографічних виданнях з'явилася значна кількість робіт, в яких розкривалася роль стандартизації у формуванні вимог до асортименту, властивостей, рівня якості та безпечності різних за призначенням груп непродовольчих товарів. Для прикладу розглянемо деякі з них [1-5].

Автор роботи [1] на основі критичного аналізу сучасного стану вітчизняної системи стандартизації у галузі промислового виробництва обґрунтовує доцільність використання системи стандартизації для реалізації Угоди про асоціацію України з ЄС, а також потребу гармонізації основних положень вітчизняних, європейських і міжнародних стандартів. Разом з тим, він підкреслює, що гармонізація з міжнародними стандартами не повинна створювати зайві перешкоди та бар'єри для вітчизняних виробників продукції.

Автором роботи [2] розглядаються проблеми ефективності адаптації вітчизняної системи технічного регулювання у відповідності до існуючих вимог Європейського Союзу в сфері виробництва товарів. Автором встановлено, що вітчизняна система технічного регулювання суттєво відрізняється від європейської, що створює певні труднощі у розробці єдиних підходів в оцінюванні якості продукції та єдиних підходів в оцінюванні якості продукції та в організації міжнародної торгівлі.

Авторами роботи [3] дана оцінка впливу стандартизації та сертифікації на формування якості продукції вітчизняних підприємств. Автори вважають їх необхідними і вагомими інструментами управління якістю продукції підприємства, що здатні

здійснювати вагомий вплив на технологію виробництва продукції.

Автором роботи [4] розглянуто широке коло завдань перед державною владою, системою стандартизації та вітчизняною промисловістю щодо пошуку ефективних шляхів підвищення якості вітчизняної продукції. Автор наголошує на необхідності створення в нашій країні необхідних умов для суттєвого підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції. Не менш важливим, на думку автора, є підвищення загальної культури виробництва та споживання промислової продукції.

Авторами роботи [5] на основі аналізу національних, європейських і міжнародних стандартів розроблено нові концептуальні підходи щодо подальшого вдосконалення вітчизняної системи стандартизації. Розглянуто напрямки гармонізації вимог національних стандартів із вимогами європейських і міжнародних стандартів у сфері виробництва продукції. Уточнено критерії оцінки ідентичності, модифікованості й еквівалентності національних і міжнародних стандартів. Значну увагу приділено адаптації універсальних положень міжнародних стандартів до конкретних умов виробництва продукції в Україні.

У роботі [6] розкрито роль екологічної стандартизації у формуванні асортименту, рівня якості та екологічної безпечності текстильних матеріалів і виробів одягового та інтер'єрного призначення, а також оцінювані рівня їх екологічної безпечності. Вивчено чинники, які впливають на формування екологічної безпечності екотекстилю різного цільового призначення. В роботі також значна увага приділена екомаркуванню текстильних матеріалів і виробів як ефективного критерію стандартизації вимог до їх екологічної безпечності.

Постановка завдання. Мета роботи: розкриття ролі вітчизняної системи стандартизації у сфері виробництва товарів і торгівлі ними та розвитку товарознавства непродовольчих товарів як навчальної, так і наукової дисципліни.

Викладення основного матеріалу дослідження. Як відомо, всі етапи виробництва непродовольчих товарів – проектування асортименту та властивостей, вибір потрібних видів сировини, обґрунтування технологій виробництва, формування структури асортименту, рівня якості та безпечності, а також обґрунтування сфер застосування та умов експлуатації – нерозривно пов'язані зі станом розвитку існуючої системи стандартизації. При цьому стандартизація використовується практично в усіх галузях виробництва цих товарів, коли мова йде про обґрунтування вимог до сировини, технології виробництва готової продукції, оптимальності асортименту, властивостей і рівня якості, особливостей маркування, пакування, зберігання та транспортування, вибору й обґрунтування норм, критеріїв і методів оцінювання та контролю властивостей, рівня якості та безпечності кожного конкретного виду товару.

Разом з тим, необхідність реалізації Угоди з СОТ, Угоди про асоціацію з ЄС, підготовка України до вступу в ЄС вимагають не тільки докорінних змін і переорієнтації напрямків розвитку системи вітчизняної стандартизації з обов'язковим урахуванням ситуації у сфері вітчизняного промислового виробництва та торгівлі, але й переорієнтації методів формування асортименту та якості товарів сфери вітчизняного виробництва, а відповідно, і суттєвих змін і переорієнтації в напрямках розвитку вітчизняного товарознавства.

Обмежимося спочатку переліком тільки нормативно-правових актів, які безпосередньо націлені на реалізацію відзначених угод та імплементацію в сферу вітчизняного виробництва товарів вимог міжнародних і європейських стандартів замість вилучення з практики роботи промисловості і торгівлі стандартів колишнього СРСР, затверджених до 1992 р. Це передусім стосується наступних нормативно-правових актів, прийнятих в останні роки з питань розвитку вітчизняної стандартизації у сфері виробництва товарів:

– розпорядження КМУ від 26.11.2014 №1163-р, яким визначено державне підприємство, що виконує функції національного органу стандартизації – ДП “Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості” (УкрНДНЦ);

– Закону України “Про стандартизацію” (Відомості Верховної Ради України. – 2014. – №31. – Ст. 1058);

– Закону України “Про технічні регламенти та процедури оцінки відповідності” (Відомості Верховної Ради України. – 2014. – №31. – Ст. 1058);

– Закону України “Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції” (Відомості Верховної Ради України. – 2014. – №20-21. – Ст. 712);

– Закону України “Про загальну безпечність нехарчової продукції” (Відомості Верховної Ради України. – 2011. – №22. – Ст. 145);

– Указу Президента України “Про положення про державну інспекцію України з питань захисту прав споживачів” від 13 квітня 2011 року, №465.

Аналіз наведених нормативно-правових актів свідчить про те, що у системі вітчизняної стандартизації в останні роки відбуваються суттєві зміни, націлені на [1, 2, 5]:

– максимальне наближення законодавства України в сфері стандартизації промислового виробництва до норм ЄС;

– імплементацію вимог європейських і міжнародних стандартів у сферу вітчизняного виробництва;

– переорієнтацію вимог стандартів СНГ щодо формування асортименту та якості непродовольчих товарів на вимоги європейських і міжнародних стандартів.

В світлі відзначених змін у розвитку вітчизняної системи стандартизації у сферах виробництва товарів і торгівлі ними представляється доцільним сформулювати та обґрунтувати основні зміни та напрямки розвитку вітчизняного товарознавства як навчальної та наукової дисципліни з обов'язковим

урахуванням ситуації, що нині склалась як на вітчизняному та зарубіжних ринках товарів, так і у сфері торговельної освіти і науки в Україні.

В даній роботі ми обмежимося тільки постановкою і переліком основних шляхів вирішення тих вузлових, на наш погляд, питань, які вимагають безвідкладного вирішення в процесі подальшого вдосконалення вітчизняного товарознавства як навчальної дисципліни, так і його переорієнтації як наукової дисципліни, використовуючи для цього узагальнення вітчизняного та зарубіжного досвіду, а також результати багаторічних досліджень авторів даної роботи [6-10].

1. Основні напрямки розвитку товарознавства як навчальної дисципліни у вузах України

Відомо, що товарознавство як навчальна дисципліна у багатьох країнах світу розвивається вже давно. Найбільшого успіху у вивченні цієї дисципліни досягли останніми десятиріччями в таких економічно розвинутих країнах, як Японія, США, Німеччина, Англія, Італія, Іспанія, Австрія, Росія, Китай, Південна Корея та ін. Значних успіхів у розвитку товарознавства як навчальної й наукової дисципліни досягнуто і в Україні. Останніми роками у нашій країні товарознавство вивчається не тільки у торговельних вузах, але й у вузах текстильної й легкої промисловості, а також у деяких політехнічних вузах.

Використання товарознавства як навчальної дисципліни в багатьох технічних вузах України останніми роками обумовлено низкою причин, а саме:

– високою популярністю товарознавчих професій на ринку праці та широким спектром можливостей працевлаштування після закінчення навчання;

– необхідністю використання інженерних професійних знань при формуванні асортименту, властивостей і якості технічно складних видів товарів;

– певними труднощами з працевлаштуванням випускників деяких інженерних спеціальностей технічних університетів України.

Товарознавство непродовольчих товарів як базова навчальна дисципліна для підготовки фахівців різного товарознавчого профілю вивчає:

– методологічні засади формування та оцінювання асортименту, властивостей, якості та безпечності різних за призначенням і способами виробництва груп непродовольчих товарів;

– норми, критерії та методи оцінювання рівня якості та безпечності товарів;

– можливості використання товарів за їх призначенням;

– умови збереження товарів, особливості їх транспортування та догляду в умовах експлуатації;

– інформаційне забезпечення руху товару від його виробника до споживача.

Таким чином, товарознавство непродовольчих товарів, як і товарознавство харчових продуктів, відноситься до основоположних навчальних дисциплін при формуванні професійної компетентності не тільки фахівців суто товарознавчого профілю, але й експертів, комерсантів, маркетологів та ін.

Відомо, що товарознавство непродовольчих товарів як навчальна дисципліна базується на таких дисциплінах, як хімія, фізика, біологія, математика, основи технологій виробництва різних груп непродовольчих товарів, а також стандартизації, сертифікації та експертизі товарів. З іншого боку, саме товарознавство є базовим для багатьох економічних дисциплін (особливо технології комерційної діяльності, маркетингу, економіки та ін.).

Зупинимося на більш детальному розгляді основних напрямків вдосконалення товарознавства непродовольчих товарів як навчальної дисципліни.

По-перше, відомо, що зміст товарознавства непродовольчих товарів як навчальної дисципліни у вузах України визначається, з одного боку, переліком функціональних обов'язків товарознавців сфери торгівлі, а з іншого боку, – широтою асортименту товарів. При цьому ті й інші постійно змінюються і розширюються, що суттєво ускладнює роботу товарознавця. Перерахуємо тільки найбільш поширені функції фахівців із товарознавства непродовольчих товарів, які безпосередньо пов'язані й формуються на базі товарознавства непродовольчих товарів у процесі навчання. До цього переліку, на нашу думку, слід віднести таких фахівців:

- товарознавців із організації гуртової й роздрібною торгівлі різних за призначенням і способами виробництва непродовольчих товарів на державних і кооперативних підприємствах;

- товарознавців із організації збуту непродовольчих товарів на промислових підприємствах України;

- товарознавців із оцінювання та контролю якості непродовольчих товарів на підприємствах державної та кооперативної торгівлі;

- експертів із оцінювання та контролю (експертизи) якості непродовольчих товарів вітчизняного та імпортного виробництва, які працюють в обласних торгових палатах та бюро товарних експертиз;

- експертів із митної справи з оцінювання відповідності асортименту та якості непродовольчих товарів вітчизняного та зарубіжного виробництва в процесі експортно-імпортних операцій;

- фахівців органів системи державного ринкового нагляду та контролю нехарчової продукції.

Слід підкреслити, що останніми роками в деяких зарубіжних країнах (Польща, Росія) на базі товарознавства ведеться підготовка фахівців нового профілю. Так, наприклад, на факультеті товарознавства Краківського економічного університету, який є найбільшим освітнім центром Польщі з підготовки фахівців у сфері формування та оцінювання якості товарів і послуг, почато підготовку фахівців із управління якістю продукції, які успішно поєднують знання з технології виробництва товарів із управлінням їх якістю. Ці фахівці після закінчення навчання працюють як у великих промислових компаніях, так і у торговельних, а також у науково-дослідних лабораторіях із акредитації й сертифікації якості товарів відповідно до вимог стандартів ISO [7].

На товарознавчому факультеті Санкт-Петербурзького державного торгово-економічного уні-

верситету на базі підготовки товарознавства в останні роки освоєно декілька нових спеціальностей, а саме [8]:

- фахівці в галузі “Торгової політики”, які використовуються для реалізації програм СОТ у міжнародній торгівлі;

- експерти для оцінювання якості та безпеки непродовольчих товарів;

- товарознавці-експерти непродовольчих товарів зарубіжного виробництва.

Наведені приклади свідчать про те, що і на товарознавчих факультетах вітчизняних вузів існують потреби та можливості освоєння нових спеціальностей фахівців на основі товарознавства.

По-друге, на нашу думку, вже давно назріла нагальна потреба внести у навчальні плани і програми з різних курсів товарознавства непродовольчих товарів і, відповідно, в нових підручниках і навчальних посібниках із даних курсів наступні зміни та доповнення з обов'язковим урахуванням ситуації на сучасних вітчизняному і міжнародному ринках цих товарів, а саме:

- дати загальну характеристику нових технологій виробництва, сучасного асортименту, властивостей, рівня якості та безпеки, конкурентоспроможності, а також критеріїв і методів їх оцінки;

- виявити конкурентні переваги і тенденції розвитку структури асортименту і властивостей, якості й безпеки, надійності в експлуатації тих видів товарів імпортного виробництва, які домінують на вітчизняному ринку;

- розкрити та обґрунтувати чинники, які визначають рівень конкурентоспроможності товарів (особливо експортного призначення);

- впровадити європейську систему оцінювання та контролю якості та безпеки товарів у практику роботи вітчизняної промисловості;

- взяти більш активну участь у розробці нових та вдосконаленні існуючих видів нормативної документації щодо вдосконалення класифікації, формування та оцінювання оптимальності властивостей, рівня якості та безпеки непродовольчих товарів різного цільового призначення, а також критеріїв і методів їх оцінювання.

Завершуючи даний розділ, слід відзначити, що автори не претендують на однозначність трактовки і повноту викладення порушених питань. Це тільки їх бачення даних питань на сучасному етапі розвитку вітчизняного товарознавства як навчальної дисципліни у вузах.

2. Основні напрямки розвитку товарознавства як наукової дисципліни в Україні

Суттєві зміни останніми роками в технологіях і обсягах виробництва різних за призначенням і способами виробництва груп вітчизняних непродовольчих товарів, переорієнтація промислових підприємств на вимоги європейських і міжнародних стандартів щодо якості та безпеки продукції, значні зміни в ситуації на товарних ринках України вимагають внесення певних змін у тематику та пе-

реорієнтацію напрямків розвитку вітчизняного товарознавства як наукової дисципліни. Мова йде про зміни та переорієнтацію напрямків розвитку як галузевої товарознавчої науки, так і вузівської науки.

Обмежимося тільки переліком і коротким розглядом тих проблем, які, на наш погляд, вимагають першочергового вирішення у сфері товарознавства непродовольчих товарів як наукової дисципліни [6, 9, 10]. Аналіз літературних джерел і результатів власних досліджень дозволяє нам сформулювати наступні напрямки досліджень у галузі товарознавства непродовольчих товарів:

- розробка теоретико-методологічних засад формування оптимальної структури асортименту різних за призначенням груп і видів непродовольчих товарів та методів їх аналізу;

- пошук і використання нетрадиційних видів вітчизняної сировини для виробництва нових видів товарів перспективного призначення;

- використання NBIC-технологій для виробництва нових видів товарів різного цільового призначення;

- оцінка ролі стандартизації у формуванні та оцінюванні рівня якості та безпеки товарів вітчизняної легкої промисловості;

- оцінка ролі стандартизації у формуванні та оцінюванні рівня якості та безпеки товарів інтер'єрного призначення;

- виявлення та узагальнення структури потреб споживачів в екологічнобезпечних видах товарів різного цільового призначення та способів виробництва;

- розроблення наукових принципів класифікації різних за призначенням груп непродовольчих товарів, отриманих на основі нанотехнологій;

- визначення номенклатури споживних властивостей і показників якості та безпеки непродовольчих товарів, отриманих на основі використання NBIC-технологій;

- створення нових приладів і апаратури для оцінювання властивостей непродовольчих товарів різного цільового призначення;

- екологічна експертиза екологічнобезпечних видів товарів вітчизняної текстильної й легкої промисловості;

- розробка критеріїв комплексної оцінки якості та безпеки товарів легкої промисловості, отриманих на основі нано-, біо- і хімічних технологій;

- оцінка рівня якості та безпеки непродовольчих товарів медичного призначення;

- дослідження напрямків оптимізації асортименту, властивостей та оцінки рівня якості товарів будівельного призначення;

- вдосконалення існуючих і розробка нових систем класифікації та кодування різних за призначенням груп непродовольчих товарів, придатних для використання сучасних комп'ютерних технологій для управління асортиментом і якістю цих товарів у сфері торгівлі;

- розроблення нової нормативної документації щодо формування та оцінювання рівня якості та безпеки на нові види непродовольчих товарів;

- розроблення нових і вдосконалення існуючих критеріїв і методів оцінювання екологічної безпечності екотекстилю різного цільового призначення та способів виробництва;

- вивчення та узагальнення зарубіжного досвіду формування та оцінювання асортименту, властивостей, рівня якості та екологічної безпечності екотекстилю різного цільового призначення.

Висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Вивчено та узагальнено роль вітчизняної системи стандартизації у розвитку та вдосконаленні товарознавства непродовольчих товарів як навчальної, так і наукової дисципліни. Обґрунтовано доцільність імплементації вимог європейських і міжнародних стандартів при формуванні асортименту, якості й безпеки непродовольчих товарів замість застарілих стандартів колишнього СРСР. Розкрито роль вітчизняної системи стандартизації у вдосконаленні й подальшому розвитку товарознавства непродовольчих товарів як навчальної дисципліни у торговельних вузах. Обґрунтовано доцільність внесення необхідних змін у навчальні програми та підручники з різних курсів товарознавства непродовольчих товарів. Виявлено зміни у вітчизняній системі стандартизації та їх вплив на переорієнтацію напрямків розвитку товарознавства непродовольчих товарів як наукової дисципліни. Сформульовано та обґрунтовано основні напрямки розвитку товарознавчої науки, як галузевої, так і вузівської.

ЛІТЕРАТУРА

1. Герасим Ю. Й. Аналіз національної системи стандартизації і сертифікації у контексті Угоди про асоціацію України та ЄС / Ю. Й. Герасим // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2015. – №3 (80). – С. 58-65.
2. Валага Л. Ю. Ефективність адаптації національної системи технічного регулювання у відповідності до вимог Європейського Союзу / Л. Ю. Валага // Вісник КНУТД. – 2014. – №1. – С. 235-243.
3. Пирогов Д. Л. Вплив стандартизації та сертифікації на забезпечення якості продукції вітчизняних підприємств / Д. Л. Пирогов, Ю. Ю. Тягун // [www.rusnauka.com / 35_FPN_2014/ Economics / 10_179792.doc.htm](http://www.rusnauka.com/35_FPN_2014/Economics/10_179792.doc.htm).
4. Калита П. Щоб зберегти Україну, потрібно спочатку розплющити очі / П. Калита // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2014. – №6. – С. 40-44.
5. Гінзбург М. П. Щодо концептуальних засад приймання іноземних документів із стандартизації як національних нормативних документів України / М. П. Гінзбург, Л. Л. Овчаренко, А. М. Кльонь // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2015. – №3. – С. 3-11.
6. Галик І. С. Проблеми формування та оцінювання екологічної безпечності текстилю : монографія / І. С. Галик, Б. Д. Семак. – Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2014. – 488 с.
7. Uniwersytet ekonomiczny w Krakowie. Факультет товарознавства // www.uek.krakow.pl/pl/zagranica/ua/y/a.html.

8. Товароведы новой формации // Vacansia.ru. Spb.vacansia.ru/info/tovarovedy-novoj-formacii.html.

9. Галик І. С. Екологічна безпечність текстилю: проблеми і рішення / І. С. Галик, Б. Д. Семак // Вісник Хмельницького національного університету. – 2012. – №3. – С. 228-232. – (Серія “Технічні науки”).

10. Галик І. С. Текстильне товарознавство: пошук способів удосконалення / І. С. Галик, Б. Д. Семак // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. – 2009. – №1(37). – С. 26-30. – (Серія “Технічні науки”).

REFERENCES

1. Herasym, Yu. Y. (2015), Analiz natsional'noyi systemy standartyzatsiyi i sertyfikatsiyi u konteksti Uhody pro asotsiatsiyu Ukrainy ta YeS, *Zovnishnya torhivlya: ekonomika, finansy, pravo*, #3 (80), s. 58-65.

2. Valaha, L. Yu. (2014), Efektyvnist' adaptatsiyi natsional'noyi systemy tekhnichnoho rehulyuvannya u vidpovidnosti do vymoh Yevropeys'koho Soyuzu, *Visnyk KNUVD*, #1, s. 235-243.

3. Pyrohov, D. L. and Tyahun, Yu. Yu. Vplyv standartyzatsiyi ta sertyfikatsiyi na zabezpechennya yakosti produktsiyi vitchyznyanykh pidpryyemstv, available at: www.rusnauka.com/35_FPN_2014/Economics/10_179792.doc.htm.

4. Kalyta P. (2014), Shchob zberehty Ukrainu, potribno spochatku rozplyushchyty ochi, *Standartyzatsiya, sertyfikatsiya, yakist'*, #6, s. 40-44.

5. Hinzburh, M. P. Ovcharenko, L. L. and Klyun', A. M. (2015), Shchodo kontseptual'nykh zasad pryumannya inozemnykh dokumentiv iz standartyzatsiyi yak natsional'nykh normatyvnykh dokumentiv Ukrainy, *Standartyzatsiya, sertyfikatsiya, yakist'*, #3, s. 3-11.

6. Halyk, I. S. and Semak, B. D. (2014), *Problemy formuvannya ta otsynuyannya ekolohichnoyi bezpechnosti tekstylyu*, Vydavnytstvo L'vivs'koyi komertsiy-noyi akademiyi, L'viv, 488s.

7. Uniwersytet ekonomiczny w Krakowie. Fakul'tet towaroznavstva, available at: www.uek.krakow.pl/pl/zagranica/ua/y/a.html.

8. Товароведы novoy formatsyy, available at: Vacansia.ru. Spb.vacansia.ru/info/tovarovedy-novoj-formacii.html.

9. Halyk, I. S. and Semak, B. D. (2012), Ekolohichna bezpechnist' tekstylyu: problemy i rishennya, *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu*, #3, s. 228-232.

10. Halyk, I. S. and Semak, B. D. (2009), Tekstyl'ne tovaroznavstvo: poshuk sposobiv udoskonalennya, *Naukovyy visnyk Poltav'skoho universytetu spozhyvchoyi kooperatsiyi Ukrainy*, #1(37), s. 26-30/